

Titel: Overvågning af hvidbrystet præstekrave <i>Charadrius alexandrinus</i> som ynglefugl			
Dokumenttype: Teknisk anvisning	TA. nr.: A132	Version: 1	Oprettet: 10.10.2012
Forfattere: Stefan Pihl, Thomas Eske Holm, Johnny Kahlert & Bjarne Søgaard Aarhus Universitet	Gyldig fra: 10.10.2012		
	Sider: 7		
	Sidst ændret:		
TA henvisninger			

0 Indhold

1 Indledning	2
2 Metode	2
2.1 Tid, sted og periode	2
2.2 Udstyr	3
2.3 Procedure	3
2.3.1 Stam- og kortdata	3
2.3.2 Observationer	3
3 Databehandling	4
4 Kvalitetssikring	5
4.1 Kvalitetssikring af data og dataaflevering	5
5 Referencer	5
6 Bilag	5
6.1 Feltskema	5
7 Oversigt over versionsændringer	7

Udgået dokument

1 Indledning

Formålet med denne tekniske anvisning (TA) er at angive en standardiseret og reproducerbar metode til at gennemføre overvågningen af ynglende hvidbrystet præstekrave. Denne TA bygger overvejende på den tekniske anvisning til overvågning af ynglefugle under NOVANA i perioden 2004-2009 (Pihl & Kahlert 2004).

Hvidbrystet præstekrave er fåtallig ynglefugl i Danmark, som overvejende findes i Sønderjylland. Arten er opført på Fuglebeskyttelsesdirektivets Bilag 1. Bevaringsstatus for hvidbrystet præstekrave blev vurderet usikker ved en foreløbig vurdering af national bevaringsstatus for fuglearter i 2003 (Pihl m.fl. 2003).

2 Metode

Overvågning af hvidbrystet præstekrave gennemføres en overvågning af bestandsstørrelse på baggrund af oplysninger i DOFbasen om potentielle eller etablerede ynglekolonier, Intensiv 2. Overvågningen består af basisovervågning og en udvidet overvågning.

Basisovervågning

Basisovervågning omfatter bestandsstørrelse og udbredelse.

Udvidet overvågning

Da national bevaringsstatus foreløbig er vurderet som usikker for hvidbrystet præstekrave (Pihl m.fl. 2003), gennemføres udvidet overvågning.

Ved besøg måles og vurderes nedenstående parameter som angivet i Kriterier for gunstig bevaringsstatus (Søgaard m.fl. 2005):

- menneskelig aktivitet

På feltskemaet til overvågning af hvidbrystet præstekrave (bilag 6.1) er der en fortrykt liste over menneskelige aktiviteter.

2.1 Tid, sted og periode

Hvidbrystet præstekrave eftersøges såvel i som udenfor EF-fuglebeskyttelsesområder.

Overvågning af ynglefugle i felten gennemføres i perioden 20. maj-10. juni. Dage med vedvarende regn, tåge og eller stærk blæst er uegnede til disse observationer.

Lokaliteterne, der undersøges for ynglende hvidbrystet præstekrave, består af kendte ynglelokaliteter for arten siden 1980 samt potentielle lokaliteter. Potentielle yngleområder udgøres af uforstyrrede sandstrande og kortgræs-

sede strandengsarealer med vegetationsløse flader. Alle relevante lokaliteter overvåges, men arten har udbredelsesmæssigt været i tilbagegang siden 1950, og på ingen af de tidligere lokaliteter udenfor det sydlige Jylland, har der været hvidbrystede præstekraver i perioden 2004-2010.

2.2 Udstyr

Ved optælling medbringes håndkikkert (7-12 X forstørrelse). Derudover medbringes GPS, kort eller ortofoto til positionering af observationer, feltskema og skriveredskaber.

2.3 Procedure

2.3.1 Stam- og kortdata

Hvidbrystet præstekrave overvåges ud fra tilsendte data fra DOFbasen om mulige og sikre ynglepar i de enkelte NST-enheders områder. Det er ikke inventørens opgave at have kendskab til Hvidbrystet præstekraves ynglelokaliteter, da disse kan variere fra år til år.

NST-enhederne modtager oversigter over frigivne ynglefugleobservationer af hvidbrystet præstekrave i deres enhed fra DOFbasen. Frigivne angiver at hemmeligholdte observationer nu er tilgængelige. De tilsendte data fra DOFbasen suppleres i rimeligt omfang med egen lokal viden om yngleforekomster.

2.3.2 Observationer

De tilsendte data fra DOFbasen noteres i feltskemaet (bilag 6.1). I tilfælde af, at der mangler data til et feltskemaet kan udfyldes tilfredsstillende, indhentes de manglende data ved kontakt til observatør/artscaretaker. Hvis der tages kontakt til observatør/artscaretaker er det vigtigt, at personen ikke pålægges ekstra arbejde ud over at svare på opklarende spørgsmål i forhold til den pågældende observation. Såfremt data ikke kan indhentes ved kontakt til observatør/artscaretaker indhentes de manglende data ved en feltbesigtigelse.

NST-enheder kan supplere de tilsendte yngleobservationer fra DOFbasen med andre observationer, som enheden har kendskab til, såfremt det samlede antal overvågede ynglelokaliteter ikke overstiger det programsatte antal for det pågældende år. Feltbesigtigelse foretages såfremt feltskemaet ikke kan udfyldes tilfredsstillende ud fra eksisterende data.

Overvågning i felten

Selve optællingen sker fra et observationspunkt. Observationspunktet udvælges således at så stor en del af kolonien som muligt kan overskues. Jo højere et observationspunkt ligger i forhold til kolonien jo bedre oversigt. Afstanden til kolonien bør være således, at forældrefugle og unger tydeligt kan identificeres, men ikke så lille så kolonien bliver unødigt forstyrret.

Over en periode på 20 min optælles antallet af adulte fugle 3 gange og det maksimale antal noteres. Observationspunkter indtegnes på kort. Antallet af

par vil udgøre det maksimale antal fugle multipliceret med 0,7. Hvis det er mindre kolonier, hvor alle individer kan registreres, kan antallet af det køn, hvoraf der er set flest individer på en gang, sættes lig antal ynglepar (fx 4 hunner og en han = 4 ynglepar) (Hälterlein m.fl. 1995).

Observationspunktet skal altid positioneres med UTM-koordinater (UTM32/Euref89). Positioneringen kan foretages direkte ved at anvende GPS under optælling eller indtegne positionen på et kort eller ortofoto. Hvis observationspunkter indtegnes på kort eller ortofoto positioneres punkterne efterfølgende ved hjælp af GIS. Koloniens udbredelse indtegnes på kortet, såfremt der ikke er tale om hemmeligholdte data.

Observationer af arten, herunder redefund og observationer af unger, notes som dokumentation for ynglefund i bemærkningsfeltet.

3 Databehandling

Data fra feltskemaet (Bilag 6.1) overføres til indtastningsfladen for hvidbrystet præstekrave i Danmarks Naturdata under Danmarks Miljøportal.

Her findes også nærmere oplysninger om indtastning og redigering af data samt dataflow under "Vejledninger" og "Brug af systemet".

Registreringer af hvidbrystet præstekrave, som Fagdatacenter for Biodiversitet (FDC-Bio) måtte gøre under overvågnings- eller forskningsaktiviteter, vil være til rådighed for relevante myndigheder eller blive indtastet i Naturdata.

Ved indtastning i databasen overføres det overvågede område fra feltkort til databasen. På kortet markeres observationspunkter. Ved indtastning af arter, som er hemmeligholdte af DOF, angives ingen lokalitet men blot et område, som fx Nordsjælland. Der indtegnes en polygon på 10 x 10 km², som dækker den enkelte observation.

4 Kvalitetssikring

4.1 Kvalitetssikring af data og dataaflevering.

I forbindelse med håndtering af naturdata er der defineret en kvalitetssikringsprocedure, der omfatter selve indtastnings- og redigeringsprocessen, men også det videre forløb i forbindelse med godkendelse af data på kommunalt, regionalt og fagdatacenterniveau understøttes af systemet. Se nærmere oplysninger herom på Danmarks Naturdata under "Vejledninger" og "Kvalitetssikrings-flow".

Der vil desuden blive udarbejdet en datateknisk anvisning for kvalitetssikring af terrestriske NOVANA-data i Danmarks Naturdata. Nærværende TA vil blive opdateret med et link til den datatekniske anvisning, når denne foreligger.

5 Referencer

Grell, M.B. 1998. Fuglenes Danmark. – Gads Forlag. 825 s.

Pihl, S., Clausen, P., Laursen, K., Madsen, J. & Bregnballe, T. (2003): Bevaringsstatus for fuglearter omfattet af EF-fuglebeskyttelsesdirektivet 2003. Danmarks Miljøundersøgelser. - Faglig rapport fra DMU, nr. 462. 130 s.

Pihl, S. & Kahlert, J. (2004). Teknisk anvisning for overvågning af ynglefugle. 2.0. Danmarks Miljøundersøgelser. - Teknisk anvisning fra DMU's Fagdatacenter for Biodiversitet og Terrestrisk Natur F1. 69 s.

Søgaard, B., Skov, F., Ejrnæs, R., Nielsen, K. E., Pihl, S., Clausen, P., Laursen, K., Bregnballe, T., Madsen, J., Baatrup-Pedersen, A., Søndergaard, M., Lauridsen, T.L., Møller, P.F., Riis-Nielsen, T., Buttenschøn, R.M., Fredshavn, J., Audouin, E. & Nygaard, B. 2005. Kriterier for gunstig bevaringsstatus. Naturtyper og arter omfattet af EF-habitatdirektivet & fugle omfattet af EF-fuglebeskyttelsesdirektivet. - Faglig rapport fra DMU, nr. 457, 2. udgave. 462 s.

6 Bilag

6.1 Feltskema

Bilag 6.1 se næste side

BILAG 6.1	HVIDBRYSTET PRÆSTEKRAVE feltskema	NOVANA
-----------	-----------------------------------	--------

Version 1 gældende fra 10.10.2012

Stamdata	
Dato:	Hemmeligholdt par: Ja ☐ nej ☐
Ansvarlig myndighed:	Inventør:

Kortdata
Stednavn:
Det undersøgte/overvågede område indtegnes på kort til senere registrering som polygon i Danmarks Naturdata

Overvågningsdata					
Mulig ynglelokalitet besøgt, men ingen ynglepar registreret ☐ sæt kryds					
Bedste skøn for antal ynglepar:					
Ynglefugletælling			Observationspunkt		Bemærkninger (f.eks. antal rugende fugle, unger mv.)
1	2	3	UTMx	UTMy	

Menneskelige aktiviteter på ynglelokaliteten (sæt ring om aktiviteter):
Helårsbeboelse, Fritidshuse, Anden beboelse, Færdsel til fods/cykel, Færdsel til hest, Færdsel med motorkøretøj, Færdsel med løs hund, Lufttrafik, Træfældning, Anden hugst, Tilplantning, Rørskær, Dyrkning af areal, Afgræsning med husdyr, Anden landbrugsmæssig anvendelse, Militær anvendelse, Jagt, Fiskeri fra kyst/land, Fiskeri på vandflade, Rusefiskeri, Bådsejlad med motorkraft, Bådsejlad uden motorkraft, Brætsejlad, Anden sejlad, Bortledning af vand, Tilledning af vand, Anden aktivitet, Ingen aktivitet

7 Oversigt over versionsændringer

Version	Dato	Emne:	Ændring:

Udgået dokument